

Abonamente:

Pe un an . 750 Lei
Pe 1/2 an . 390 Lei
Pe 1/4 an . 195 Lei

Tribuna Nouă

REDACTIA SI ADMINISTRATIA
Bulev. Regina Maria Nr. 18. Tipografia „Aradul”

INSERTII
se primesc după tariful
Administrației ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

3 Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL
Apare zilnic la orele 5 dimineața

3 Lei ex.

Viitoarele alegeri

- Voci dintre minoritari. -

Arad, 11 August.

Firește că în toate manifestările vieții publice, la minoritari predomină ideea unui cât mai mare câștig în folosul acestor populațiuni, chiar dacă el ar depăși proporția indicată de cifrele procentuale. Este un sentiment firesc și justificat asupra căruia n'am avea nimic de obiectat. Sfortările oneste care se fac în această direcțiune nu pot găsi dezaprobarea noastră peatrucă, la rândul-ne, pretindem să nu ni se ia în nume de rău silințele de a repune populația român-ască la locul indicat de stările de drept create. În fond, sfortările românești pe orice teren de activitate nu tind la o expansiune anume în dauna populațiilor minoritare, fiind-că propășirea, fie chiar și numai pe terenul economic, a unei societăți, nu are limită și se poate întinde în afară de sfera bunurilor câștigate ale altuia. Dacă am arătat de multe ori cu cifre că populațiile minoritare, maghiarii și sașii, ne sunt cu mult superioare economiceste, raportând quantumul avuției lor la proporția avuției aparținând populației românești, dacă am documentat că, proporțional, ele au mai multe școli și instituțiuni culturale decât noi românii, am făcut-o ca să stimulam zelul acelor pe cari îi preocupă situația economică și culturală românească, spre a căuta mijloace s'o ridice, proporțional, cel puțin la același nivel cu situația minoritarilor.

Grija minoritarilor pentru chestiunile economice este explicabilă nu numai prin rezultatele pozitive ce se pot obține pe această cale dar și prin spiritul tradițional care a predominat viața publică din fosta monarhie austro-ungară. Din acest punct de vedere sunt foarte interesante părerile unora din fruntașii populațiilor minoritare puși în fața nouilor alegeri ce se efectuează în cursul ultimei sesiuni parlamentare. E vorba de viitoarele alegeri ale Camerelor Agricole, de alegerile pentru Camerele de Industrie și Comerț și de alegerile comunale și județene care se apropie.

Un deputat sas, dr. Hanz Hedrich, care se pare că reprezintă concepția generală a concetățenilor săi, se exprimă destul de clar asupra alegerilor viitoare într'un interviu acordat unui ziar bucureștean.

Reținem părerea fruntașului minoritar asupra viitoarelor alegeri comunale, părere care poate servi ca bază de discuțiune și chiar de înțelegere la timpul cuvenit:

— Intrucât în toate orașele conviețuim cu românii, în majoritate sau minoritate, ar fi de dorit să nu se dea acestor alegeri un caracter de patimă sau de politică, ci mai mult un caracter pur gospodăresc. E bine ca, atât din partea noastră cât și din partea românilor să fie recomandați oameni gospodari și buni. Din acțiunea care se desfășoară până în prezent de către partidele politice, mi-am putut formula opinia că alegerile comunale vor avea mai mult un caracter politic, dupăcum de alifel este și în Franța, unde rezultatele acestor alegeri dau indicații de încredere sau nelcredere în guvern. În fosta Ungarie însă, alegerile nu aveau acest caracter și de asta cred că ar fi mai nimerit ca și noi să păstrăm un ca-

racter mai mult economic decât politic în viitoarele alegeri.

Declarațiunile acestea sunt caracteristice. Ele vădeș o concepție pe care mulți din oamenii noștri politici nu vor cu nici un chip s'o pricepadă în partea ei cea bună. Luată în sens literal, opinia fruntașului minoritar e bună, și dacă e sinceră se poate sta de vorbă asupra ei. Nu ne interesează, deocamdată, ce se ascunde în spatele ei.

Firește că aceeași preocupare se vădește și în ce privește alegerile pentru viitoarele Camere Agricole, cari prin esența lor nu ies din marginile intereselor pur economice.

În ce privește candidaturile pentru Camerele Agricole să nu li se dea un caracter politic, să nu se pună liste pe partide, ci să se pregătească liste de oameni specialiști și cunosători ai intereselor agricole, unde și noi să fim reprezentați conform relațiunilor și forțelor ce avem, mai ales pe acest teren.

Lăsând la o parte abilitatea explicabilă de a cere, în ce privește alegerile comunale ca numărul candidaților să fie de „relațiunea numerică a populației alegătoare”, iar în ce privește Camerele Agricole candidații să corespundă nu numărului ci „relațiunilor și forțelor” — ideile expuse de deputatul minoritar prezintă un deosebit interes, prin logica și sinceritatea ce pare că respiră din ele.

O aplicare ad-litteram a lor la primele alegeri ce vin se pare că va găsi înțelegători.

Pentru agenții provocători cari agită în turburările antisemite

Citim în „Viitorul”:
Ceramnd să încredințe și înținuind cu caracter antisemit, din unele orașe ale țării, am avut grija să facem atenți pe cetățenii de bună credință ai acestei țări, români sau evrei, că există speculații într-o parte și în alta, unii cituând să tragă de pe urma unei chestiuni inexistente foloase politice iar alții materiale.

La afară de naționalistii de paradă, mai sunt acei falși apărători ai populației evrești, cari, trupuși în ununi sau în redacțiile unor anumite ziare, ajată spiritele spre a da loc

la agitațiunii, pe cari să le poată apoi specula.

Datorită acestor agitatori de meserie, un incident cât de neînsemnat ca atât proporțiile unui grav co-ficit, asupra căruia este chemată atenția guvernului și asmutită administrația. Când incidentul se dovedește fără importanță, organele administrative, și chiar cele judecătorești, sunt suspectate și acuzate de complicitate cu vinovații.

Guvernul care a lățeles să ia măsuri severe pentru pedepsirea scandalagilor antisemiti va proceda la fel și cu agenții provocatori din ununi sau din redacțiile anumitei prese.

Aceasta fiindcă este știut că agenții provocatori nu sunt mai puțin vinovați decât acei și dezordinei.

NOTE

Drumuri rodnice

Arad, 11 Aug.

În 25 August 600 de excursioniști moldoveni — intelectuali și țărani — vor porni să cutreere Ardealul și Bucovina. În fruntea acestor excursioniști va fi și marele nostru prozator Mihail Sadoveanu și dl. Irim, insuflitul președinte al Ateneului Târnăviț din Iași, pe care l'am cunoscut anul trecut cu prilejul unei excursiuni în Ardeal.

Excursiunea aceasta, condusă de acești doi fruntași ai culturii noastre, va fi desigur o excursiune dintre cele mai rodnice. Se vor aranja gezături culturale, se vor ține conferințe, se vor încheia raporturi cât mai strânse între Basarabia, Bucovina și Ardeal.

Țăranii basarabeni vor vizita satele ardeleni în cari sunt multe lucruri vrednice de a fi văzute și luate ca pildă. Țăranii români din Basarabia îi vor cunoaște la ei acasă pe țărânii ardeleni.

Autoritățile noastre de dincoace de Carpați au stănat datoric de așa doi din sprințul ca din aceste excursiuni de „frăție culturală”, frații noștri de peste Prut să ducă cele mai frumoase și tratative amintiri și învățăminte.

Aceste autorități vor trebui să facă cea mai favorabilă atmosferă gezaturilor aranjate de frații basarabeni cari vor veni să cunoască țara.

Se vor ține gezături la Miercurea Clucului, Dej, Careii-Mari, Satu-Mare, Sighet, Bala-Mare, Năsăud, Bistrița, Vatra Dorului, Gura-Humorului, Mânăstirea Putna, Suceava etc.

Aceste gezături, la cari își va da concursul și Mihail Sadoveanu, vor lua proporțiile unor mari manifestări culturale.

Prezența acestor mari scriitori în rândurile excursioniștilor va fi salutară de publicul românesc din Ardeal și Bucovina cu toată simpatia și admirația.

Cine nu va merge să-l vadă și să-l asculte pe Mihail Sadoveanu, al cărui nume ană pentru noi ca un mare strigăt de luptă?!

Excursiunea aceasta a fraților basarabeni va trebui însă să fie urmată de o mare excursie în Basarabia, organizată sub auspiciile Asociației „Astra” din Sibiu.

Să răspundem frățeste fraților de peste Prut. Să nu ducem să samănăm samânta luminii pe drumurile basarabene. Să răspundim acolo nădejdea de mai bine și setea mare de carte românească.

Nu i așa, domnule Goldy?!

Mărturii din zile mari

- Documente clujene din vremea lui Mihai Vodă -

Îndată după ocuparea Ardealului și așezarea sa în capitala acestei provincii, în Alba-Iulia, Mihai Viteazul, îndemnat de lipsurile ostiilor, avu prilej să intre în legătură, ce-i drept cam costisitoare și neplăcută, cu orașul Cluj. Avem o scrisoare dată din Alba Iulia la 4 Noemvrie 1599 prin care Mihai Vodă cere împrumut 6000 floreni dela „orașul nostru” Cluj, pentru nevoile ostiilor sale. Împrumutul aceasta trebuie înțeleasă așa, că orașul avea să substragă banii dați din birul ce avea să plătească vistieriei statului (Doc. e în limba ungurească, iscălitura Voievodului în latinește, și pecetea e cea obișnuită).

În 13 Decemvrie 1599 Mihai dă un ordin către primarul Clujului, ca lucrurile rămase după răposării Nicolae Pojan și Martin Diaconul îndată să le dea lui Ioan Boer (Doc. în limba ungurească, iscălitura latinăscă și pecetea cu cele trei steme).

Un pitac al marelui Voevod

La 14 Ianuarie 1600, confirmă stăpânirea orașului Cluj peste șapte sate din județul Soincolui din Iăuntru, foste ale fraților Alexandru și Clivril Kenfi și luate dela ei pentru necredință înca de Sigismund Bathory (publ. în Jakob E. Kolozsvar tortenete O leveltar, II, Budapest, 1888, p. 174-5; iscălitura cu litere cirilice).

Tot dela Mihai Viteazul avim diploma de întărire din 24 Ianuarie 1600, a tuturor privilegiilor orașului Cluj (Doc. în latinește, iscălitura cu cirilice și pecetea obișnuită).

Ca „Voevod al Țării-Românești, al Moldovei și consilier al M. Sale” Mihai Viteazul confirmă la 1 Septemvrie 1600 un testament al unui nobil Matei Ferentzi de Vacz, făcut în Cluj în 9 Decemvrie 1599. (Doc. e în limba ungurească; iscălitura cu cirilice și pecetea cu trei steme: a Țării Românești, Moldovei și Ardealului).

Cheltuelile unei solii

Înainte de lupta nemoroșită dela Mirislău Mihai Viteazul trimise o solie la Împăratul Rudolf în luna August 1600, ca să-i comunice dorințele domnului român. Din această solie făceau parte nobilul ungar Gaspar, Kornis, și omul de încredere și cronicarul Teodosie Logofătul, care cunoștea și limba ungurească (Szadezky, Erdely es Mihai Viteazului vajda tortenete, Timșoara, 1893, p. 550). Având acștia nevoie de bani de drum, Mihai Viteazul prin o scrisoare ungurească, dată din Alba Iulia, în 7 August 1600, către primarul orașului Cluj porancește să-i pitac acesta la dispoziție lui Teodosie Logofătul o mie de floreni. (Iscălitura cu cirilice). Orașul dă banii ceruți, iar Teodosie înseamnă pe scrisoare lui Mihai Viteazul primirea banilor în românește astfel: „Luatamu eu Teod(ose) log(ofat) o(ras) Cluj(ul) (eri) 1000 pe ceta bir de 6 taler”.

Sub „chitanța” românească „Bar cin viatier” scrie așa: Datura la fudose log. și bir: șase tal. 7”.

În socotilele orașului Cluj ni s'au păstrat o însemnare despre cheltuelile avute de primărie cu întreținerea logofătului „Todor”

și a suitei sale în 8 August 1600. S'a cheltuit 6 fl. 41 den. pentru 28 funți carne, 26 funți pște, 4 pui, o găscă, cașcaval, brânză, fructe, ceapă, castraveți, lămâie, pâne, etc., din care numai pentru vin 2 fl. 20 den. petrecându și până dimineața.

Dela Barcan vistiericul s'a păstrat, alături de actele de mai sus, și o însemnare românească cu pecetea și iscălitura lui: Japân Barcan vistier se știe cum s'au pătât Clujvareanii de dăje de bir de 4 tal. (er) 666 de leau oprit pentru uncale ci au dat lu(i) Voevod, iar răvasul nostru să le fie înseam la vistieria domnului nostru. Pis ap(ri)l 5 (1600) Barcan vistier. (L. S.)

O scrisoare către clujeni

Din vreme, când legăturile lui Mihai Viteazul cu orașul Cluj erau bune, avem o scrisoare din 20 Mai 1600 a Domnului, prin care comunică cu bucurie, din tabăra de pe malul Nistrului, cetățenilor din Cluj, că a cucerit țara Moldovei (Szadenczky, o. c., pp. 536 No 178).

Secretarul lui Mihai Viteazul, Iacobinus Ianos, pe care îl întâlnim iscălit adeseori pe actele citate mai sus, e de origine din orașul Cluj.

Mihai Viteazul pune în fruntea orașului Cluj, ca jude regesc pe un român credincios pe Andrei Stăncel, care căuta să înformeze precis totdeauna pe Domnul român, și să praveghea orice mișcare de răzvrătire contra acestuia, paralizând-o.

Vedem că la apelul secret de răscăală (Sept. 1600) trimis de Ștefan Csapy și nobilimea ardelenă cetățenilor din Cluj, (Iakob, Kolozsvar tortenete, Okl:veltar II Budapest, 1888, pp. 176-7 No. LXXXIX), acesta l'a început nu răspund, ba îi denunță lui Mihai Vodă prin solii secreți Ioan Hoz și Toma Litarat, promițându-i credință și cerând în dar o comună. Domnul îi laudă și îi zice: Nu un sat ci o sută și dau numai să rămăcești credincios, să fiți pre-auf, să nu vă întoarceți pe drumul de țară ca să vă prindă Ugurii; să însuflețiți pe cei de acasă, să credință față de noi... La întors solii sunt priși de Ugurii și chinuți.

Clujenii cu toate asigurările de credință, totuși au trecut de partea nobililor răsculați contra lui Mihai Viteazul. În parte la lupta dela Mirislău (18 Sept. 1600).

Răzburările maghiarilor

După înfrângerea dela Mirislău Clujul își răzbură cumplit asupra oamenilor lui Mihai. Așa ard de vii în piața Clujului (Ianuarie 1601) pe vitezul căpitan Baba Novac și pe preotul „Siski”, punându-i apoi în țepe pe drumul țelecului în fața cu „bastea” croitorilor. Iar pe alții ca Ioan Szelestey și armașul Sava, i-au bătut cumplit și i-au aruncat în temniță. Roata norocului s'a întors mai repede decum credeau orașenii din Cluj în favorul lui Mihai Viteazul, deși pe timp foarte scurt, dar totuși destul pentru a-i răzbură asupra atrocităților cetățenilor din acest oraș. În urma luptei dela Gurulău (3 August 1601) Mihai se întoarce bi-

FOILETON

LA RĂSPÂNTIE

La cancelarie, Dumitrescu rânise mirat găsim pe biroul său o scrisoare. Nu purta corespondență cu nimeni. Cine putea să-i scrie?

Slova de pe plic nu-i spunea nimic. Cuvântul personală scria într'un colț și subliniat de trei ori îi ajăta și mai mult curiozitatea.

Desfăcu scrisoarea. Domnul meu și Un binevoitor erau cuvintele cu care începea și se sfârșea și asupra lor se oprî mai întâiu, în chip firesc, privirea tânărului funcționar.

Era în aceste vorbe ceva misterios, turburător, — intervenirea brutală a necunoscutului, a neprevăzutului într'o viață molcomă și tihnită. Emoțiunea ce-l cuprinsese fu atât de mare, încât parcă tot sângele îi năvăli deodată la inimă. Dar, simțindu-se observat de colegii săi, se stăpâni, luă un aer indiferent și citi:

„Domnul meu,
N'am nici un interes, dar mi-e milă de d-ta să te văd înșelat cu stăta infamie și fără să bănuiești nimic, sărmană victimă! D-ta ca un om bun și cinstit ce ești, care

nici nu te gândești la răutatea și trădarea oamenilor, pleci, în fie care zi la cancelaria d-tale. Dar de cum pleci, nu trece câte-odată nici un sfert de ceas și a micul d-tale Ionescu se grăbește să ia pe lângă scumpa d-tale jumătate locul pe care-l părăsești... Nu spun mai mult. Cerce-tează și te vei convinge. Mai scormonind și trecutul, poate vei mai afla și altele”.

Un binevoitor.

Dumitrescu împătură scrisoarea, foarte palid și o puse în buzunar. Vecinul său de birou îl întrebă, cu o îngrijire prefăcută:

— Ce și, Dumitrescule! Ji-e răs?... Ori vro veste rea?
Tânărul funcționar îngână:
— Nu...
Dar imediat, schimbându și gândul, adăose în silă:
— Adi... adevărat, nu știu ce am azi... nu mă simt bine de loc...
Și ridându-se de pe scaun:
— Vă rog să spuneți șefului că mi-a venit rău... Mă duc să iau nițel aer...

Poate să mă iuture, dacă mi-o fie mai bine...

În stradă, Dumitrescu rămase nehotorit. Să se întoarca de-a dreptul acasă?

— Dacă scrisoarea spune adevărat? Creerui ardea frământat de acest gând grozav...

Abia erau doi ani de când se întorsese.

Fire blajină, lăvătat de mic copil și păna aproape de vârsta bărbăției cu viața egală și liniștită în familie, abia putuse suporta câte-va luni, după moartea mamei sale, viața iuguratică, rătăcitoare, fără rost, fără tihna.

Nu alesese mult. O verișoară de departe orfană, crescută în Azil, parcă-i fusese aome destinată. O ceruse, și mătusa la care fusese adăpostită făc, după ce ieșise din școală, se grăbise să i-o dea.
Și... n'auzuse de ce să se plângă până acum. Modesti, retrași, se ajungeau bine cu leaia lui și trăiau fericiți într'un colț de mahală... Fericiți? Așa credea el până acum: nici-odată n'auzise nici o plângere din partea ei, iar cât despre partea lui, era viața pe care o dorise, cu care fusese deprins.
Și acum, deodată... roatul lui acesta, abia

întemeiat, dar pe care îl crezuse trairic așezat pentru câte zile avea să aibă, să se sfârșească așa fără veste...

Căci, nu putea să încapă nici o îndoială: dacă scrisoarea spunea adevărat, nu era de cât o singură cale de urmat: comisarul... flagrant delict... proces de divorț...

Și parcă se vedea iar singur ca un cad, într'o odaie abia luminată, căutând în zadar să-și omoare uratul cu gazete și fascicolo de romane...

Să se însoare a două oară? Dar dacă făta asta, orfană, blândă, modestă era așa, când, unde și cum avea să găsească altă altfel?

Și cu gândurile astea pașii îi duceau înainte spre casă...

Acum ajunsese la răspântia de unde da în stradă în care locuia... inima începu să-i svăcnească, încât parcă și-o simțea în gât... Se apropia momentul...

De departe zărea casa, și în închipuire i-se desfășură cu o repeziune amețitoare scena ce avea să urmeze: el, des-h zând usa fără veste... Dar nu, desigur ei o încoisieră... el baste... o tăcere adâncă urmează... apoi adăve șoapte... el bate încă odată, mai tare: „eu sunt, Nat!o, deschide, ce te-ai încuiat?...” Iși su-te parcă glasul cum tremură... Însfârșit, ea deschide... E palidă, zăpăcită, — vrea să îngâne ceva, dar e lu-

Banca Generală

(1568) a județului Arad Soc. Anon.

Arad, Strada Alexandri No. 1. Telefon 8-34.

Face orice fel de operațiuni de bancă și bursă pentru țară și străinătate

Scrisori de credit asupra țării și străinătății.

Primește depozite spre fructificare.

Imprumuturi pe gaj de mărfuri și efecte etc.

Scout, reescont, incasări și plăți în toată țara.

Schimb de monede.

Mica publicitate

Doamnă! Unde vă coafați și faceți manicura?

În Salonul „MITU” cel mai modern și elegant salon de coafură și manicură de doamne și domni.

Pentru ce? Fiindcă acolo mă servește prompt, bine și culant.

Arad, Str. Eminescu 3. (1624)

România
Ministerul Agriculturii și Domeniilor
Direcțiunea Generală a fermelor
Ferma Model Semlac.

Publicațiune.

Ferma Model Semlac, Județul Arad, Gara Pecica, Oficiul Semlac, are de vânzare 8000 kgr. rapiță care se va vinde prin licitație.

Doritorii de-a cumpăra sunt rugați ca ofertele închise și sigilate, să le trimită la Administrația fermei Semlac până în 20 August 1925, ora 10 dimineața. (1622)

Administrația Fermei Semlac.

Gratis aduc la cunoștința tuturor că becurile electrice uzate le schimb cu becuri noi, în ra marea tabourilor și geamurile lor o primesc pe prețuri eftine. Obiecte sparte din sticlă și porcelan se lipeșc în mod special. — Vindeți și material de li pit. **SCHWARCZ**, sticlărie vis-a-vis de templul izraelit. (1519)

Arhitect diplomat T. CIORAN

construiește edificii publice, particulare și stabilimente industriale. Execută tot felul de renovări și reparații. (1341)

Biroul: Strada Românilor Nr. 7.

S'a deschis Salonul de pălării „ELITE”

Arad, Str. Baritiu 24. În magazie avem permanent cele mai noi modele, transformările cu prețuri eftine. (1631)

Nr. G. 7928-1924.

Publicațiune de licitație.

Pe baza deciziei judecătorești de ocol Arad, No. de mai sus, mobile și alte obiecte prețuite în suma de Lei 30.260, cuprinse în favorul lui Szöllösy Aloisiu contra urmăritului pentru suma de Lei 784.27 capital, interese de 5% dela 1 Ianuarie 1918, precum și speșele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Arad, Moșczy telep, Strada Baross Gábor No. 1, în ziua de 13 August 1925 la orele 5 d. m. — conf. art. de lege LX §ul 107 și 108 din anul 1881 al legii execuționale.

Această licitație se va ține și în favorul lui Thau M., Grozescu Ioan, Deutsch Maurițiu, Königesz Sebastian, Păsculescu Sebastian și Böhm Maurițiu. (1634)

Arad, la 21 Iulie 1925.

Exec. judec.: GH. CIUPULIGA.

Insertii se primesc

la Administrația ziarului.

Regatul României
Subprefectura județului Arad.

No. 9860/1925. (1632)

Concurs.

Noi, Subprefectul județului Arad, în baza art. 78 a regulamentului pentru aplicarea legii asupra statutului funcționarilor publici, publică și admitem concurs pentru ocuparea postului de primpretor a plasei Hălmașiu, cl. VII, gr. 3, post devenit vacant prin decedarea fostului titular al acestei plase Dr. Teodor Bănicu.

Cei cari doresc să fie numiți, trebuie să întrunească condițiunile prevăzute în art. de lege I din 1883 precum și cele prevăzute în legea și regulamentul statutului funcționarilor publici.

Cererile cu documentele necesare și anume: din partea celor cari nu ocupă nici o funcțiune ni se vor înainta direct spre a fi supusă spre dezbateră comisiei pentru propuneri de numiri și înaintări, iar din partea postulanților, cari ocupă funcțiuni publice, ni se vor înainta prin autoritatea la care funcționează.

Cererile vor fi prevăzute cu documentele amintite în art. 7 a regulamentului pentru aplicarea legii asupra statutului funcționarilor publici, urmând să dovedească că au calificarea recerută și prevăzută în legile organice din Ardeal și că întrunesc condițiunile prevăzute în legea și regulamentul statutului funcționarilor publici și ne vor fi înaintate până la data de 29 August 1925.

Arad, la 10 August 1925.

(ss) Dr. LAZAR,
subprefect.

Industria și fabricile

din ARAD, cari vor reprezentați energie în București, se pot adresa:

Leonte Silberman București, Str. Selari 7, etaj

„ASTRA”

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A. Arad

Direcțiunea Generală:
București Str. Lascăr Catargiu 11.
Uzine: Arad.

Adresa telegrafică: Vagonastra București. Vagonastra Arad.

Scrisori București: Casa postală 136.
Arad: Calea Aurei Vlaicu.

Orice fel de vagoane de persoane, de marfă și de lux, vagoane cisterne (de spirt, petrol și benzină). Vehicule industriale, forestiere și agricole. Construcțiuni de fier, stâlpi nituiți. Piese de mașini forjate Zdrobitoare de tănepă, Poduri de fer. Piese de fontă și de metal

Cazane de aburi, rezervoare (pentru apă, spirt, petrol și benzină) de orice formă și mărire. Piese de rezervă pentru vagoane normale și vagoane cisterne. (1629)

Oferte și devize la cerere.

ruitor apre Cluj, care iată se supune, plăind suma de vreo 100 mii florini ca pedeapsă. Viteazul Doma în onoarea bravului și credinciosului său ostas Baba Novac, pune un steag mare în locul unde a fost așezat acesta în teapă. Sate și oameni din jurul Clujului au răzut jertfă răzbnării lui Mihai Vodă, pentru omorirea și chinuirea ostășilor săi credincioși pomeniți mai sus (vezi Szadeczki, o. c., p. 221-2, 259-60 după cronicarul contemporan Szamoskozy în Monumenta Hungariae historica, Scriptores, XXX, Budapesta, 1880, pp. 128-9, 146, 150). Interesante snt cuvintele unui român din vremea aceea despre cetățenii Clujului și în general despre Unguri: „Voi ați dat în mâinile neamțului pe Domul meu, dar veți vedea, că acest Vevod iarăși va fi stăpânul vostru, din cauza cărnii veți peri voi căinilor” (Szamoskozy, l. c., p. 150)

Tot în arhivele orașului Cluj — spune d. Ștefan Metz în Revista Arhivelor — se mai păstrează alte două documente referitoare la Mihai Viteazul. Unul e un act latinesc, fără isclitură, dar cu pecetea obișnuită, prin care judec un proces între niște nobili unguri (Alba Iulia, 18 Iulie 1600). Altul, tot înedit, în ungurește, cu isclitura cirilică a Domnului și pecetea îndatinată, cuprinde hotărârile dieții din Brașov ținută în 12-15 Martie 1600 despre dările pe porți, tricesima, și despre iobagii, cari nu-și îndeplinesc serviciul iobăgesc față de domniile de pământ sau fug dela aceștia schimbându-i.

Cronica artistică

Un mare talent: Gheorghe Groza

Arad, 11 Aug.

A fost deajuns să se prezinte Aradului cu — nu mai mult de șase lucrări — ca a doua zi toți cunoșcătorii de artă adevărată să i pronunțe numele. Noi românii nu putem decât să ne mândrim, căci tânărul pictor este eșit din viața sănătoasă a satelor curat românești, el însuși fiind românul Gh. Groza. Nefiind elevul nimănui, maestrul i-a fost Natura. Acolo, în sânul ei, cu ochii lui uostalgici a privit-o în zorile aprinse de primăvară, pe soarele aruncător de lavă, în serile cu apuneri violete și în nopțile cu scipiri de briliante. Ea singură l-a învățat meșteșugul combinării culorilor, și astăzi când tânărul calcă puternic cu pași hotărâți de artist, încadrează în mici pânze buchete din sânul maestrului drag.

Groza trăiește azi povestea marilor artiști. Plecat la 1 Noemvrie 1924 din țară, cu un fond de ajutor de 5000 lei acordat de către dl Lapedatu ministrul artelor, s'a dus la Roma, unde a lucrat — ziua — la academia italiană și academia liberă, iar seara la academia franceză. Desori izvitov de muncă și oșobit de gândării mari, tânărul Groza a avut puterea de a înfrunta totul, reușind să smulgă Naturei secretul coloritului, care așternut pe colțuri de pânză, îl scootea hrana lui sufletească.

Observat de profesorul academiei de arte frumoase italiene din Roma, marele pictor decorator Antonino Calcagnodoro, a fost luat sub protecție și instruit acolo u de meșteșugul coloritului. Avea nevoia maestrului om. După opt luni de muncă Groza a revenit în țară, unde cu banii adunați la expozițiile ce le va deschide — una la Brașov — și alta la Arad — în Noemvrie — se va înapoia în Italia, patria marelui și adevăratei arte. Va fi lăteș acest artist pribeag de către conaționali săi, sau și el va avea parte de soarta premergătorilor lui, recunoscându-i-se munca, atunci când nu se va mai putea bucura de nimicielele pământestii? Să dea Dumnezeu să fie cea dintâi.

N.

zadar... Ionescu e acolo, palid și el, cu ochii în pământ... Vine e vădită... ireparabilă... Și el, ce-avea să facă atunci? Să i scoată afară, imediat, pe amândoi... „Afară!”... și iar se auzea, de astă dată răcunind și parcă vedea vecinii strângându-se, lacomi de scandal...

Se pe urmă... compătimirile penibile, dezonoritoare, în dosul cărora se ascundeau puzniiri de rău... apoi procesul... gazetele vorbind despre rușinea lui, afigând o în vederea tuturor, — pe când el, umilit, ghemuit într'un colț, nu mai cuteza să dea ochi cu nimeni, tresrind la orice vorbă a colegilor lui din birou și descoperind în fie-care privire a lor o ironie...

Dar nu, nu e adevărat... scrisoarea mințea... mințea... mințea...

Ca mișcat de o forță străină, Dumitrescu se întoarce. Trecurilor se uitau în urma lui dând din cap, văzându-l așa, aproape alergând...

La cancelarie ajunse asudat, deși afară era un frig neobișnuit. Se desbrăcă de paltou, îl agăță în cui, apoi scoase batista să se ștergă de frunte. Scrisoarea anonimă îi căzu. O luă, se duse la sobă și o aruncă în foc.

Apoi se întoarce, zăbind în silă, spre colegii săi din birou, cari se uitau la el curiosi: — Mi-e mai bine acum, zise. Am avut, așa, o amăleală...

Ion GURU

Prostie turanică...

In jurul unor articole apărute în „Keleti Ujsag”

Am înregistrat aproape întotdeauna, fie cu regret, fie cu surâsul pe buze, rătăcirile aproape permanente ale presei ungurești din Transilvania sau Ungaria, dar de mult nu mi sa dat ocaziunea de a râde cu poftă și compătimire în același timp cu oarecare melancolie, tragicomicele tășniri din substraturile psihopatologiei turanice.

Avem naînța noastră un proaspăt număr al ziarului clujean „Keleti Ujsag” în care aflăm o mulțime de note ale unor spirite ca totul m-lad-ve.

Să analizăm deci puțin „glumele hazlii” ce se perindă în numărul de Vineri — 7 cor. al pomenitului ziar.

Articolul de fond se ocupă cu „maturitatea” și arată clar și serios, că examenele de bacalaureat au avut ca singur scop de a reține generațiile tinere maghiare dela carierele intelectuale. Nu răspundem la aceasta absurditate pentru că ar fi o păzuitoare fără rezultat, o furecare mai mult decât sigur negativă. Surădem însă asupra stilului și es presuniilor alese, ce împompează acest prim articol. E și aceasta o specialitate a presei maghiare...

Al doilea articol e închinat admirării fără margini a actualului ministru de finanțe francez și poartă în cap titlul răsunător „magical Caillaux”.

Dacă cunoaștem acum puțin activitatea politică din trecut a ministrului care a făcut minuni, atunci vom înțelege ușor simpatia a presei minoritare față de actualul visticnic al Franței.

Dar simpatia ziarului maghiar din Cluj, față de oamenii mari ai Franței, nu se mărginește numai aci. În corpul ziarului găsim un articol intitulat „Victor Marguerite admiratorul cinstel german”. Iar ca subtitlu de sine vorbitor: a scris o carte despre adevărații vinovați ai războaiului. Apelul francezilor pacifisti și-a produs efectul: Sesiunea de toamnă a Societății Naționalelor din Geneva se va ocupa cu schimbarea paragrafilor dosarului „vinovații războiului”. Cred că orice comentariu e superflu.

Numărul de acum două zile al ziarului menționat nu se mulțumește cu atât. Voiește și să bată recordul, când pe o altă pagină ne aduce senzaționala veste, rezumată în titlul unui articol corespondenței din Paris, că „trupele francezești destinate pentru Maroc se pornesc noaptea din Paris sub escorta polițiștilor bicicliști” (sic!).

Luăți bine'n seamă aceasta clasică și hibridă izbucnire a unei minți bolnavicioase maghiare. Cugetați puțin și veți vedea că orice om cu scaun la cap nu va putea digera așa ușor formidabila stupiditate de mai sus.

Trebuie să insistăm deci asupra ei, cum medicul e nevoit să se ocupe și cu cazuri urite și neplăcute.

Trupele francezești din provincie când ajung în garnizoana din Paris, sau alt oraș mai mare, primesc de conducători o patrulă de polițiști bicicliști, cari au datoria să le stea în ajutor și să i conducă în cazarma în care vor fi găzduși.

Atfel trebuie să se fi întâmplat și în cazul de față, adică când într-o noapte târzie corespondentul din Paris al ziarului „Keleti Ujsag”, poate și sub influența consumației sale de după cină, a constat desigur în plină halucinație, că trupele francezești sunt trimise sub escortă în Maroc.

Numai așa ne putem explica că a pus pe hârtie grozava prostie rezumată în titlul clovent de mai sus.

Ceace ne miră este faptul că direcțiunea ziarului „Keleti Ujsag” face așa de mari „blufuri”. Căci e de necontestat că informația de sus e o rară — și ca toate aceste obicinuită — prostie a unei căpățâni faceruite turanice.

Cum vă închipuiți, domnilor dela „Keleti Ujsag”, ca trupele francezești să fie duse sub escorta cătorva polițiști bicicliști pe frontul din Maroc?! Sntem curiosi ce mai poate inventa fantezia sau prostia turanică?! Pentru că a lucra tendențios pentru un scop oarecare, fie el oricât de eronat, se recere neapărat o doză minimală de inteligență. Altcum rigți să fii luat în răs și provocați efect contrariu.

Sau nu cumva credeți, că trupele francezești luptă în Maroc sub amenințarea polițiștilor bicicliști, ce-i escortază din Paris până la fața lui Abd el Krim?... Noi cari am trăit sub imperiul austro maghiar și cunoaștem toate secretele culselor din război nu nu credem că la francezii dominați acelaș spirit centrifug. I ce domnea în armata monarhiei destrămate.

Deaceia domnilor, cari lucrați în „Keleti Ujsag” și alte ziare de această talie, schimbați-vă ochelarii. Sunt vechi și demodați și arată toate strămb.

(s. i.)

Icoane

Cei cari ne iubesc: Louis Marin

Ne dăm bine seamă de dușmăniile ce ne împresoară, și așa inima noastră se încălzește găind și prietenii generoși. Dușmanii noștri sunt explozitorii de pe drumuri mari, cari neputând trăi din sudorile și munca românească, ne dăim, sunt dușmanii de sânge, cari chiule de jale văzând fatnică gintă latină, prosperă și tare. Un mare prieten al românilor, care ne înțelege și ne iubeste este dl Louis Marin, fost ministru și președintele asociației „Prietenii României”. Deja în anul trecut dl Louis Marin, înțelegând rolul însemnat al presei pentru apropierea popoarelor, sortite să trăiască în bună înțelegere, a făcut să apară un buletin franco român, servind cu deulșir, informațiuni și indicațiuni utile și instructive acelor, cari vor să cunoască țara noastră. Intențiunea lui e de a lărgi cadrele înguste ale buletinului și să i avanseze la rangul revistei.

În acest scop dl Louis Marin n'a primit cu gentilețe lui obișnuită, și mi-a schițat, în tresături mari, activitatea din trecut și programul de viitor.

„Simpatia mea față de români este spontană și naturală, căci izvoarește din obârșia comună a latinității. Cultul străbunilor comuni și a sacrificiului de sânge din războiul mondial, iată focalul curat și ispășitor de păcate, ca garanție a unei prietenii. Quintesența caracterului latin este credința într'un ideal, latinii ca noi am dat pe un Rousseau și Gh:orghe Lazăr, ambii cărturari și predecesorii marilor evenimente. În Clujul dvoastră steagul tricolor o'ar fâlăci cu atâtea mândrie dacă undele pânzel de trei culori n'ar simți privirea lupoaicei și a gemenilor Romulus și Remus.

Brațele se întălesc acum la dreptul ochilor și privind înainte, par'că ar visa — domnia sa continuă pe o voce agudată de emoție:

„Toți latinii au fost de parca noastră, toți s'au uitat cu falsă mândrie la Franța Verdunului, la România Mărășteștilor și la Italia Piavei, vărsând sângele lor scump pentru libertatea lumii”.

„Aceasta este „rezultanta” muncii și a străduințelor noastre depuse, cimentarea sentimentului solidarității latine și alcătuirea marelui familii a Romei, la care toți membrii ei sunt supuși acelei legi invariabile și asfelte „legea sângelui”. Și cred, nu ne-am înșelat și în cumplita încercare, latinii s'au arătat demni de spiritul nașterii lor și solidari. Nu-i așa că sunteți satisfăcut cu programul nostru din trecut?” adăugă dl Ministru.

— „La inaugurarea Universității franceze din Strasburg D-Voastră s'fi făcut apel la uniunea latinilor, având cuvinte mișcate și acuite pentru poporul român! a fost răs pusuul meu.

— „Am ținut să amintesc sacrificiile

imense ale românilor, cari tot la cot au combătut cu noi dușmanul contribuind astfel la victoria finală”, declară dl Louis Marin „Să-i forțeze fiecare memoria pentru o clipă, clipa reculegerii smerite, căci în aceste momente și dv. ați sărbătorit în Clujul românesc, inaugurarea Universității românești, unde delegatul nostru a evocat asemănarea ce există între cele două acte solemne ale inaugurării și desrobirea scumiloror provinci, Alsacia Lorena și Ardealul!

„Programul nostru este de a strânge cât mai lesne raporturile prieteniești franco-române și fâurirea unei atmosfere simpatice și de încredere reciprocă print'o colaborare intelectuală a două popoare...”

„Poporul român este tânăr, viori și de o inteligență scipitoră, merit să aducă mari servicii patrimoniului cultural al lumii. În acest scop am organizat peșători, conferințe, audii muzicale, intranuri, chiar și serate de distracție, festivaluri și am scos buletinul cu nădejdea că în viitor să putem mări cadrele organului nostru de propagandă. Și sunt ferm convins că prin sacrificii comune și perseverență, vom reuși.

Dl Ministru sub impresia cuvintelor mărețe pe care le-a pronunțat, măsura cu pașii repezi Camera de lucru. Afară orologul bătia ora 12. Smeria ținea duadina. Dl Louis Marin, care este șeful opoziției franceze în Parlament și președintele partidului democrat național, aștepta un frunțas politic. Mi-am luat rămas bun — regretând despărțirea — dela dl Louis Marin care mi-a vorbit despre trecut și viitor cu convingere și emoție.

„Și tinere, ai să ne dai o mână de ajutor la nevoie”, suna melodos vocea dlui Louis Marin la timp ce îmi strângea mâna. Afară Parisul mișna de lumea ce se întoarcea dela birouri, și eu rătăceam dealungul bulevardelor repetând sioclele dlui Louis Marin, până ce Parisul m'a fâlăuit și pe mine în costumul lui ceașugiu de lucru.

Paris.

Salvator Brădșanu

O declarație a fostului Kaiser

BUDAPESTA. — Ziarul „Budapesti Hir-lap” anunță că pastorul evanghelic, Duszik, a fost primit cu mai mulți alți pastori de fostul Kaiser, la Doorn. S'au discutat în special chestiuni religioase. La un moment dat, pe când interlocutorii vorbeau de viitor, fostul Kaiser a declarat: „Am încredere în puterea și credința poporului german. Poporul meu așteaptă și cu aștept la f.c.”

Cronica externă

Criza economică și socială din Anglerea

Arad, 11 Aug.

Diu Mai 1924, paaa în aceeași lună din 1925...

Huilerii au pierdut 2 milioane de lire; metalurgia un milion și jumătate...

Importul a decres ut aproape cu 18 milioane, și înainte de toate în materii prime și produse alimentare.

Căile ferate transportă mai puțin și în consecință lucrează cu un venit mai redus.

Toate le explică șomajul.

Sunt în Anglerea 42 milioane locuitori. Sunt pe aceștia un milion și jumătate de șomajii.

Cei fără de muncă sau sporit cu un sfert de milion în ultimele 12 luni și cu 200 mii în ultimele 20 zile.

Criza minieră se rezolvă azi, ca mâine să izbucnească din nou cu forță îndoită.

Sunt 200.000 minieri fără muncă. Li se cere 8 ore de muncă pe un salariu redus.

Imediat ce producția va trece peste necesități noi minieri se vor concedia.

— Long life to Soviet Russia! lungă viață Rusiei Sovietice!

— Imperiul nostru vast numai are decât un deuseu precariu, decât toate tendințele imperiului s'au îndreptat spre o fabricație nelimitată.

— Europa occidentală și centrală e săturată s'au prea săracă.

— Ne trebuie Rusia, imensa Rusie prosperă.

Acolo, o sută de milioane de oameni ne așteaptă pentru a ne da grâu, petrol, și corpul lor pentru a-l îmbrăca și nutri, și brațele lor pentru a le echipa cu unelte utile...

Și „Rusia“ sună frenetic și tot mai impetuos în toate părțile... Și cei cari o cer nu sunt nici comuniști nici bolșevici, mulți nu sunt nici măcar socialiști...

(k-3)

Devizele și valuta.

Rador 10 August.

BURSA:

Table with columns for city (Zurich, Berlin, Amsterdam, etc.), Dechiderea, and Inchiderea.

Cursul devizelor București pe ziua de 10 August 1925.

Table with columns for city (Paris, Berlin, Londra, etc.), Cerute, and Oferite.

Valute:

Table with columns for currency (Napoleon, Marci, Leva, etc.), Cerute, and Oferite.

Reclama e sufletul comerțului

Bibliografie

A apărut:

Traian Mager: Aspecte din Munții Apuseni. — Târgul de fete dela Gaiina. Gheșarul dela Scărișoara.

„Stihuri și Epigrame“ de Clodanau Ediția III.

A apărut în editura „CARTEA ROMĂNEASCĂ“:

Cunoștințe Folositoare, Seria B. No. 13. relipărit: Opilca (Tuberculoza), de dr. Emil Gheorghiu.

Cunoștințe Folositoare, Seria A, No. 23: „Bacteriile folositoare“, de Ion Popu — Câmpănu, profesor.

Cunoștințe Folositoare (Seria C.) No. 16. Români din Ungaria, de Ioan Georgeanu, profesor.

Biblioteca Agricolă, No. 20: Despre plus și arătura, de Ioan G. Botez, ing. agricol.

Biblioteca Agricolă, No. 21: Albinete. Vie și obiceiurile lor, de D. I. Stamatelache.

Biblioteca Agricolă, Nrele 23 și 24: Alotrea pomilor roditori, de D. I. Ștefănescu, inspector horticol.

Biblioteca Agricolă, Nr. 26: Un mardusman al mărului: Păduchele tinos, de W. Kuechel, inspector entomolog.

Biblioteca Minerva, No. 87: Spre mbină, de J. M. Guyau.

De vânzare la toate librăriile principale din țară.

Plecarea și sosirea trenurilor în gara Arad.

Plecarea:

Table listing train departure times and types for various destinations like Teiuș, Timișoara, Brad, etc.

Sosirea:

Table listing train arrival times and types for various destinations like Teiuș, Timișoara, Brad, etc.

*) La Otlaca, trenul personal către Sântana numai la trenul accelerat spre Arad are legătura.

Școala de contabilitate și cooperatle dela Lugoj

În Lugoj funcționează Școala de Contabilitate și Educație Cooperatistă, înființată de Direcțiunea Generală a Centralei Băncilor Populare...

Costul întreținerii fie în alimente ori bani, se achită în todeauna înainte pe trei luni.

Totodată elevii vor aduce și următoarele pentru folosința lor: o plapomă, perină și albituri pentru pat, 4 (p.tru) rânduri de schimburi, o lădiță cu încuioare pentru păstrat lejerule, îmbrăcă mintea, cărțile și rechizitele trebuincioase.

Cererele de înscriere, semnate de părintele candidatului, (când este minor și de candidatul când este major) se vor înainta Școlii de Contabilitate și Educație Cooperatistă în Lugoj, cel mai târziu până la 15 Septembrie a. c.

Pe lângă cerere se vor alătură și următoarele acte:

1. Actul de naștere. 2. Certificatul de studii ce le are. 3. Un certificat din partea primăriei, ca are purtare bună.

4. Actul de vaccinare și eventual o recomandare dela o banca populară sau cooperativă.

Directiunea școlii va comunica data când să se prezinte candidatul la școală, pentru a da un examen de admitere care constă din:

O lucrare scrisă la limba română din care să se vadă că elevul cunoaște și aplică regulile ortografice, modul cum scrie (caligrafia), o lucrare scrisă la matematică (o problemă de greutatea celor ce se fac în școala primară), un examen oral din citire și aritmetică.

Economice.

Situațiunea agricolă a Banatului

Cu toate ploile cari au căzut în ultimul timp asupra Banatului, producția cerealelor nu a avut nimic de suferit.

Orzul 10-14 măji, secara 8-10, iar ovăzul 4-6 măji la jugher. Porumbul se prezintă foarte frumos, zarzavaturile din belsug.

Târgul internațional de mostre din Praga

Camera de Comerț și Industrie din localitate se comunică, că târgul internațional de mostre de toamnă din Praga va avea loc dela 6-13 Septembrie a. c.

La acest târg vizitatorii beneficiază de 33 la sută reducere pe căile ferate cehoslovace și 50 la sută reducere pe cfr. la înapoiere.

Pe durata târgului se poate călători în Cehoslovacia fără viză și doritorii de a participa sunt rugați de a trimite pșapoartele lor dlui Stanislav Ponizil, reprezentantului târgului de mostre din Praga cu domiciliul în București, Str. Făinari Nr. 36 bis.

Cu informațiuni de orice natură servește Camera de Comerț și Industrie din Arad.

Comerțul cu Polonia

Legatiunea noastră din Varșovia a comunicat ministerului de industrie deciziunea ministerelor de finanțe, industrie și comerț agricutură și domenii poloneze privitoare la taxele vamale aplicabile mărfurilor comandate de importatorii polonezi.

Deciziunea completează ordonanța din 19 Mai 1925 cu privire la modificarea unei părți a tarifului vamal din 26 Iunie trecut, în modul următor:

Mărfurile comandate în perioada dela 1 Martie 1925-19 Mai 1925 inclusiv de importatorii polonezi din țările cari au cu Polonia o convenție comercială pe baza unui permis al ministerului de finanțe sunt impuse la o taxă vamală după tariful vamal din 23 Iunie cu condiția ca comanda să fie stabilită în modul mai jos indicat și marfa să fie prezentată oficiului vamal al frontierei cel mai târziu până la 12 Octombrie 1925 pentru a fi vămuită sau pentru a fi remisă unui oficiu vamal din interiorul țării.

Pentru a sprobă faptul că comanda a fost primită din partea importatorului polonez în termenul mai sus arătat, furnizorul străin trebuie să remită în termen de 15 zile dela intrarea în vigoare a acestei ordonanțe autorităților consulare poloneze respective un document cuprinzând următoarele specificări: O specificare exactă a mărfurilor comandate și nefurnizate indicând numele și adresa furnizorului care execută comanda; numărul și greutatea mărfii; valoarea acestor mărfuri conform comenzii, termenul de predare și indicația oficiului vamal prin care va fi vămuită marfa.

În afară de documentele sus menționate trebuie să se anexeze originalele sau copiiile legalizate ale comenzilor precum și alte documente care certifică că tranzacția a fost încheiată între 1 Martie și 19 Mai inclusiv.

Autoritățile consulare vor trimite aceste dovezi precum și documentele anexate fără întârziere ministerului de industrie și comerț. Omiterea oricărei specificări din cele mai sus enumerate, va avea la efect nulitatea cererii.

Această ordonanță a și intrat în vigoare.

Tipografia „Aradul“

aranjată cu cele mai moderne mașini de tipar și cele mai moderne litere pentru pregătirea tuturor lucrărilor aparținătoare acestei branșe, precum: reviste literare, anuare școlare, invitări de cununie, botez, petreceri, bilete de vizită, etc. etc.

Tipografia Aradul S. P. A. ARAD, Bul. Reg. Maria 12. (În curte la dreapta).